

महाराष्ट्र शासन

क्रमांक :- संकीर्ण ०८२१/ प्र.क्र.९४/१३स,
सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग,
मंत्रालय, विस्तार इमारत, मादाम कामा मार्ग,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक :- २७ ऑगस्ट, २०२१.

वाचा :- १. विभागाचे क्रमांक संकीर्ण ०१२०/प्र.क्र.७०/१३-स दि. १८ मार्च, २०२०, १७ जून, २०२०, २८ सप्टेंबर, २०२०, १६ जानेवारी, २०२१, दि. ६ एप्रिल, २०२१ रोजीचे आदेश.
२. विभागाचे क्रमांक सनिनि ०८२१/प्र.क्र.८५/१३-स दि. ९ ऑगस्ट, २०२१ रोजीचे आदेश.

आदेश-

ज्याअर्थी, जागतिक आरोग्य संघटनेने जगभर पसरलेला साथीचा रोग (Pandemic) म्हणून घोषित केलेला कोव्हीड-१९(कोरोना विषाणु) देशात तसेच, महाराष्ट्रातही संक्रमित झालेला असल्याने, सार्वजनिक आरोग्य विभागाने राज्यात कोरोना विषाणुमुळे उद्भवणाऱ्या संसर्गजन्य आजारांमुळे आरोग्यविषयक आपत्कालिन परिस्थिती नमूद करून, दिनांक १३.०३.२०२० च्या अधिसूचनेन्वये साथरोग अधिनियम-१८८७ च्या खंड २,३ व ४ ची अंमलबजावणी राज्यात सुरू केल्याने, महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम १९६० चे कलम ७३ कक मधील “राज्य शासनाला कोणत्याही नैसर्गिक आपत्तीमध्ये जनहिताच्या दृष्टीने सहकारी संस्थांच्या निवडणूका पुढे ढकलण्याचा अधिकार असणे,” या तरतूदीनुसार जागतिक आरोग्य संघटनेने जगभर पसरलेला साथीचा रोग म्हणून घोषित केलेला कोरोना विषाणू (कोव्हीड-१९) आणि त्यामुळे, उद्भवलेल्या गंभीर परिस्थितीमुळे राज्यावर आलेली नैसर्गिक आपत्ती विचारात घेता, विषाणूचा संसर्ग टाळण्यासाठी राज्यातील सर्व सहकारी संस्थांच्या निवडणूका वेळोवेळी दिनांक १८ मार्च, २०२०, दिनांक १७ जून, २०२० व दिनांक २८ सप्टेंबर, २०२० रोजीच्या आदेशान्वये दिनांक ३१ डिसेंबर, २०२० पर्यंत तर, दिनांक १६ जानेवारी, २०२१, दिनांक २४ फेब्रुवारी, २०२१ व दिनांक ०६ एप्रिल, २०२१ रोजीच्या आदेशान्वये दिनांक ३१ ऑगस्ट, २०२१ पर्यंत पुढे ढकलण्यात आलेल्या होत्या;

ज्याअर्थी, वाचा १ येथील आदेशान्वये राज्यातील जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांच्या निवडणुकांबरोबरच इतर सहकारी संस्थांच्या निवडणूका दि. ३१ ऑगस्ट, २०२१ पर्यंत स्थगित करण्यात आल्या होत्या. परंतु, सदर स्थगितीस १५ महिन्यांच्या कालावधी उलटला असल्याने तसेच, अंतिम मतदार यादी तयार करण्यास काही कालावधी लागणार असल्याने जिल्हा मध्यवर्ती बँकांची निवडणूक प्रक्रिया लवकरात लवकर पूर्ण करण्याच्या दृष्टीने वाचा क्र. २ येथील आदेशान्वये निवडणुकीस पात्र असणा-या

राज्यातील जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकाच्या निवडणूक प्रक्रिया ज्या टप्प्यावर स्थगित करण्यात आल्या होत्या, त्या टप्प्यापासून पुढे सुरु करण्याची कार्यवाही करण्याच्या सुचना देण्यात आल्या. तथापी, राज्यातील काही जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांची आर्थिक परिस्थिती डबघाईस आलेली असून, संचालक मंडळाने राजीनामा देणे या कारणास्तव प्रशासक मंडळ नियुक्त केले आहे. प्रशासक/प्रशासक मंडळ बँकेचे आर्थिक व्यवहार सुरळीत पार पाडत असल्याने त्यासाठी काही कालावधी लागण्याची आवश्यकता आहे. त्यामुळे, विविध बँकांनी त्यांच्या निवडणूकीचा कार्यक्रम पुढे ढकलण्याची विनंती केलेली आहे.

ज्याअर्थी, नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेसंदर्भात मा.उच्च न्यायालयाच्या स्थगिती आदेशामुळे बँकेचे व्यवस्थापन मागील तीन वर्षांहून अधिक काळ संचालक मंडळाकडे राहिल्याने बँकेची आर्थिक स्थिती खालावलेली आहे. सन २०१७ ते मार्च, २०२१ पर्यंत सदर बँक, रिझर्व्ह बँकेद्वारा विहित केलेली ९% भांडवल पर्याप्तता (CRAR) राखू शकलेली नाही. त्यामुळे, बँकेकडून बँकिंग नियमन अधिनियम १९४९ चे कलम ११ मधील तरतूदीचे उल्लंघन होत आहे. त्याचप्रमाणे, बँक परवान्यासाठी आवश्यक अर्हता निकष बँक पूर्ण करू शकत नसल्याने बँकिंग परवाना धोक्यात आलेला आहे. बँकेच्या आर्थिक स्थितीमध्ये सुधारणा करून बँक पूर्व पदावर आणण्यासाठी बँकेवर नियुक्त केलेले प्रशासक मंडळ आणखी कालावधीसाठी राहणे आवश्यक आहे. या कालावधीत प्रशासक मंडळास थकीत कर्जाची वसुली, भांडवल पर्याप्ततेमध्ये सुधारणा, बँकिंग व्यवसायात वाढ त्याचप्रमाणे, बँकेच्या कामकाजामध्ये व्यावसायिक व्यवस्थापन आणणे यासाठी काही कालावधी लागणार असल्याने उक्त बँकेची निवडणूक पुढे ढकलणे आवश्यक आहेत.

ज्याअर्थी, सोलापूर जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेवर भारतीय रिझर्व्ह बँकेने दिलेल्या निर्देशानुसार, सद्यस्थितीत प्रशासकाची नियुक्ती केली असून बँकेला मार्च, २०२१ अखेर रुपये १६,२७६.३१ लक्ष इतका संचित तोटा असल्याने, बँकेची शेती व बिगरशेती कर्जाची थकबाकी वसुली करूनच संचित तोटा कमी होणार असल्याने व सद्यस्थितीत शेती कर्जाच्या वसुलीस अडचणी येत असल्याने सदरचा संचित तोटा भरून येण्यास काही कालावधी लागणार आहे. त्याचबरोबर, सी.आर.ए.आर. पुर्तता होणेकामी विशेषत्वाने प्रयत्न करणे गरजेचे आहे. यासाठी सद्यःस्थितीत बँकेच्या थकबाकीचे प्रमाण कमी करण्यासाठी प्रभावशाली उपाययोजना करून बँक आर्थिक सुस्थितीत येणेसाठी बँकेवर नियुक्त केलेला प्रशासक काही कालावधीसाठी कार्यरत असणे आवश्यक आहे.

ज्याअर्थी, नागपूर जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेवरील तत्कालीन संचालक मंडळ सदस्यांनी पदांचे राजीनामे दिल्याने बँकेचे कामकाज पुढे चालविण्यासाठी प्राधिकृत अधिकारी /प्रशासकाची नियुक्ती केली. सदर बँकेस रिझर्व्ह बँकेकडील बँकिंग व्यवसायाचा परवाना प्राप्त नव्हता. सदर परवाना प्राप्तीचे अर्हता निकष साध्य करण्यासाठी राज्य शासनाने वेळोवेळी आतापर्यंत उक्त बँकेस रुपये १५६.५५ कोटीचे अर्थसहाय्य दिलेले आहे. सदर अर्थसहाय्यामुळे बँकेस बँक परवाना प्राप्तीचे निकष साध्य करता आले. सदर अर्थसहाय्यामध्ये राज्य शासन हिश्याची रक्कम रु. १०३.८५ कोटी असून केंद्र शासनाचा हिस्सा रु. ५२.७० कोटी रक्कमेचा आहे. सदर अर्थसहाय्याबाबत राज्य शासनाने केंद्र शासनासोबत सामंजस्य करार केला असून सदर करारातील अटी-शर्ती नुसार बँकेस विशिष्ट आर्थिक मुद्दांवर कालमर्यादेत प्रगती साध्य करावयाची आहे. सदरची प्रगती साध्य करता यावी म्हणून बँकेवर प्राधिकृत अधिकारी/प्रशासक अद्याप कार्यरत असणे आवश्यक आहे.

ज्याअर्थी, बुलढाणा जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेवरील तत्कालीन संचालक मंडळ सदस्यांनी पदांचे राजीनामे दिल्याने बँकेचे कामकाज पुढे चालविण्यासाठी तीन सदस्यांच्या प्राधिकृत अधिकाऱ्यांची / प्रशासक मंडळाची नियुक्ती केली आहे. सदर बँकेस रिझर्व्ह बँकेकडील बँकिंग व्यवसायाचा परवाना प्राप्त नव्हता. सदर परवाना प्राप्तीचे अर्हता निकष साध्य करण्यासाठी राज्य शासनाने बँकेस रुपये २०६.९९ कोटीचे अर्थसहाय्य दिलेले आहे. सदर अर्थसहाय्यामुळे बँकेस बँक परवाना प्राप्तीचे निकष साध्य करता आले व त्यानुसार रिझर्व्ह बँकेने दिनांक १३.५.२०१६ रोजी बँकेस बँकिंग व्यवसायाचा परवाना दिला आहे. उक्त नमूद अर्थसहाय्यामध्ये राज्य शासन हिश्याची रक्कम रुपये १३८.४४ कोटी असून केंद्र शासनाचा हिस्सा रुपये ५४.८३ कोटी व नाबार्ड हिस्सा रुपये १३.७२ कोटी रक्कमेचा आहे. सदर अर्थसहाय्याबाबत राज्य शासनाने केंद्र शासनासोबत सामंजस्य करार केला असून सदर करारातील अटी-शर्ती नुसार बँकेस विशिष्ट आर्थिक मुद्दांवर कालमर्यादेत प्रगती साध्य करावयाची आहे. सदरची प्रगती साध्य करता यावी म्हणून बँकेवरील प्राधिकृत अधिकाऱ्यांची समिती काही कालावधीसाठी कार्यरत असण्याची गरज आहे.

त्याअर्थी, नाशिक, सोलापूर, नागपूर व बुलढाणा या चार जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांची कमकुवत आर्थिक स्थिती मुळ पदावर आणणे, तसेच, थकीत कर्जाची वसुली करणे, पर्याप्ततेमध्ये सुधारणा करणे, बँकिंग व्यवसायात वाढ करणे, बँकेच्या कामकाजामध्ये व्यावसायिक व्यवस्थापन आणणे, शेती व

बिगर शेती कर्जाची थकबाकी वसूल करून संचित तोटा कमी करणे तसेच, बँकेच्या थकबाकीचे प्रमाण कमी करण्यासाठी प्रभावशाली उपाययोजना करून बँक आर्थिक सुस्थितीत येणेसाठी उपाययोजना करणे यासाठी सदर चार बँकांवर नियुक्त करण्यात आलेल्या प्रशासक / प्रशासक मंडळास पुरेसा कालावधी मिळाल्यास उक्त चार जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँका आर्थिक सुस्थितीत येण्यास मदत होईल. ही वस्तुस्थिती विचारात घेऊन एक विशेष बाब म्हणून नाशिक, सोलापूर, नागपूर व बुलढाणा या चार जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांच्या निवडणुका ज्या टप्प्यावर असतील त्या टप्प्यावर या आदेशाच्या दिनांकापासून दि. ३१ मार्च, २०२२ पर्यंत पुढे ढकलण्यात येत आहेत.

सदर शासन आदेश महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२१०८२७१४४४१८८१०२ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अनिल ज. चौधरी)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
२. सचिव, राज्य सहकारी निवडणुक प्राधिकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
३. विभागीय सहनिबंधक/ जिल्हा उपनिबंधक/ उपनिबंधक, सहकारी संस्था (सर्व)
४. निवडनस्ती, कार्यासन १३-स.